

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniæ Agrippinæ, 1653

Sermo II. Ædificium Spirituale Theologicum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

Deo peccata condonante liberaliter concessum. Tum, quatenus ex naturâ suâ est impossibilis cum peccato, ideoque vi sua deletiva peccati. Tum, quatenus unit homini Spiritum Sanctum Sanctificatorem, seu Divinam ipsam Naturam. SECUNDO. Adoptio in filios-siquidem constituit Gratia filios DEI, quippe Divinæ participes naturæ. TERTIO. Præsentia DEI intima. Nam Gratia secum ducit, vel trahit, ut etiam loquuntur Theologi, Naturam Divinam, eamque homini præsentem & inhabitantem facit, ita, ut etiamsi ita non esset Immensa & ubique per essentiam, tamen homini eam intimè præsentem sisteret. Cujus rationem hanc dant Scholæ Doctores Theologicæ aliqui: quoniam unio DEI cum homine per Gratiam non est solum unio, per affectum & amorem, ut quidam alii sentiunt; sed est unio per naturæ communicationem & inhabitationem Spiritus. Atqui non videtur posse homo verè ac reapse dici filius DEI, & particeps Naturæ divinæ, si ipsa non sit in homine. sed procul ab eo sit sejuncta. Hinc Spiritus-Sanctus dicitur homini dari in justificatione, & Deus ad eum venire: videlicet, ut ad Domicilium: & in eo manere, nempe ut in habitaculo proprio. JOANNIS XIV. 23. *Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* QUARTO Donatio juris ad vitam æternâ. Siquidem Gratia tribuit jus ad vitam æternam, eaque hominem reddit dignum. QUINTO. Dignificatio operum humanorum: nam Gratia reddit hominis opera digna vita æterna. Non enim opera hominis quantumvis dicantur & sint supernaturalia, per sese, & secundum physicam, sunt digna vitæ æternæ: cum non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis: ad ROMAN. VIII. 18. sunt autem condignæ ratione æstimationis moralis quàm censentur accipere à Divinitate inhabitante, ac

con-

constituente hominem filium Dei, sive, quatenus sunt opera filii Dei, nempe confortis Divinæ naturæ, atque ita Deificati.

ARTICULUS II,

VIRTUTES

Ad Ædificii spiritualis structuram requisitæ.

GRATIAM, vel consequuntur, vel comitantur, vel ex eâ profluunt, ut rivi è fronte, proprietates ex substantia, effectus ex causa, vel producente, vel eliciente, aut evocante Virtutes, quæ Ædificii spiritualis Theologici sunt materia ut lapides & ligna.

I. VIRTUTES THEOLOGICÆ.

Imprimis sunt tres illæ, quæ Theologicæ vocantur, *Fides, Spes, Caritas*; quas viribus humanis non posse comparari, ideoque à Deo liberaliter ex alto immitti, & quidem cum ipsa Gratia, dubitare non possumus. Est enim id lancitum in Synodo Tridentina, cujus hoc est decretum sess. VI. C. VII. *In justificatione cum remissione peccatorum, hæc omnia simul infusa accipere hominem per Jesum Christum cui inseritur, Fidem, Spem, & Caritas.*

II. VIRTUTES CARDINALES.

ET

III. MORALES INFUSÆ.

Superioribus accedunt Virtutes, Cardinales: *Prudentia, Iustitia, Fortitudo, Temperantia*. Quibus adjungo Virtutes omnes *Morales* à Deo peculiariter datas seu infusas, distinctas à Moralibus acquisitis. Existimo enim, præter Virtutes morales solitas acquiri nostris operationibus, & humana industria, esse alias Morales divinitus infu-

las,

tas, quæ simul cum Gratia, & Virtutibus Theologicis homini donantur. Hæ disponunt justificatum, ut prudenter operetur in fide, propter finem altiorem, quàm sit præscriptum finis naturalis, ac proinde propter finem super naturalem: præterea, ut moderatur appetitum, quatenus obediat Rationi quantumvis operetur ex regulâ transnaturali.

IV. VIRTUTES CHRISTIANÆ.

Virtutes illæ Morales divinitus infusæ vocari possunt CHRISTIANÆ, quas distinctas esse à Virtutibus Philosophicis, quas Ethnici agnoverunt, & de quibus multa Aristoteles in libris Ethicorum, mihi nullum est dubium & evincunt rationes, quas tum Theologia, tum Philosophia suppeditat. Imprimis *Virtutes Christianæ* pertinent ad Rempublicam spiritualem & cælestem, ideoque spirituale ac cæleste quoddam Ædificium constituunt: Philosophicæ ad civilem & humanam. Quando autem Virtutes pertinent hoc modo ad diversas Respublicas, tunc diversas esse debere ipse agnoscit Aristoteles in Politicis, lib. 5. cap. 7. Deinde, Virtutes Christianæ longè alias habent functiones, ac proinde & objecta, quam Philosophicæ & naturales licet eodem appellentur nomine: sunt igitur ab his diversæ. Constat sanè quædam esse officia Virtutis Christianæ, ad quæ obeunda non attingit Philosophica, quia vinecessaria destituitur. Præterea, Virtutes Philosophicæ ac naturales sunt in animâ vel appetitu, ut imperent affectionibus, & moderentur passiones secundum id, quod dicitur ratio naturalis. Sed præter hoc, necessarium est, ut sit in Christianis quidpiam, quod modum adhibeat, secundum id, quod præscribit regula supernaturalis, ex cujus præscripto debent Christiani vitam suam dirigere. Magis speciatim, Pru-

Prima Part.

M

den-

dentia Philosophica solùm dicitur, quod ex principiis naturalibus secundum rectam rationem deduci potest. Atqui Christianus prætereà habere debet prudentiam, quæ dicitur, quid agendum sit secundum principia supernaturalia, in ordine ad finem supernaturalem: cum omnes operationes hominis Christiani ad finem naturalem debeant dirigi. Quod fieri non potest sine virtutibus alioris ordinis, per quas functiones illæ ritè perficiantur. Est autem tanta illarum, rum functionum, tum principiorum, unde prodeunt, diversitas, ut vix major sit aliquando in sibi maximè oppositis, Ob quam causam, *Prudentia & Sapientia huius mundi*, id est, Philosophica-naturalis, *Stultitia* dicitur, 1. ad Corinth. 1. & 2. Et patet manifestè, quanto opere inter se dissideant circa idem etiam objectum. Exempli causa. Prudentia & Sapientia Christiana censet Christum Cruci affixum, ut Deum esse colendum, & eo ducit. Prudentia seu Sapientia gentium iudicat id rem esse stultitiã plenissimã. Sed quod stultum est Deo, Sapientius est hominibus. 1. inquit Paulus Apostol. 1. ad Cor. illa ipsa Crux, quæ hominum secundum seculum prudentium, iudicio, stultitia putatur & Deo indigna, humanæ Sapientiæ, & prudentiæ longè ante ferenda est. Item Prudentia Philosophica suggerit ad persuadendum adhibendas esse semper artis oratoriæ regulas, eloquentiæ subsidia, rationes humanas, eruditionem profanam verborum flores, sententiarum gemmas, Rhetorum artificia. At Prudentia Christiana contrarium sæpe præscribit Exemplum habemus in Doctore Gentium, Viro Christianè prudentissimo licet ei non deesset prudentia naturalis - philosophica. Sermo, inquit, 1. Corinth. 3. 4. 5. 6. meus, & prædicatio mea non in persuadentibus humane sapientiæ verbis, sed intensiori Spiritus & virtutis. Vt fides vestra non sit in sapientia hominum, sed

sed in virtute DEI. Sapientiam autem loquimur inter perfectos, sapientiam autem non huius seculi, neque principum huius seculi, qui destruuntur, sed loquimur DEI sapientiam, i. ad Corinth. secundo. Sensus est. Auditores mihi percari, oratio & prædicatio mea, ex prudentiæ Christianæ præscripto, non profanæ Sapientiæ probabilia argumenta, non verborum stoluculos, non declamatorum enthymemata humano ingenio atque industria, ad persuadendum excogitata, non plebeios lepores, non aniles fabulas ingerunt, sed veris solidesque nituntur rationibus, nec humana sapiunt aut persuadere conantur, sed divina: Sapientiam veram & divinam trado, non humanam, non huius seculi, neque eorum, qui primas in hoc seculo tenent, scilicet, Philosophorum, quorum memoria momento temporis evanescit, sed DEI Sapientiam, Longè ergo alia est prudentia & Sapientia Christiana à Philosophica. Huc facit illud ad Romanos vii. Prudentia carnis mors est: prudentia autè spiritus vita & pax. Prudentia carnis vocatur, quæ humanæ rationis ductum tantummodò sequitur ac proinde non rato cupiditatis impetum. De qua prudentia intelligendum est illud Christi Lucæ xxvi. Prudentiores sunt filii huius seculi in generatione suâ filiis lucis. De his scriptum est, quod habet Paulus primæ ad Corinth. i. cap. Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobo.

SIMILE discrimen licet animadvertere in aliis virtutibus, quæ, sub eodem nomine, sunt *Adquisita. & Infusa* ac speciem differunt: *Adquisita* sunt naturales & Philosophicæ, *Infusa* autem super naturales & Christianæ. Jam diversitatem functionum attende: **TEMPERANTIA Philosophica** mandat solum abstinere à superfluis, ab conservationem sanitatis, rationi consentaneam: *Christiana* jubet frequenter fugere ac detestari; omnem delecta-

tionem tactus & gustus ut caro spiritui subjiciatur imperat non raro gulæ irritamenta omnia respuere, suadet nonnunquam, cibos palato suaves & jucundos, datâ opera, novo artificio infatuare, Christi amore, sui que abnegandi desiderio: instigat ad arduum pœnitentiæ iustum animo se amplectendum, & constanter continuandum, rigida carnis maceratione, victu cultuque horrido atque aspero, abnegatione sensuum severa, vigilantissima sui custodia, nullalict tenuissimæ, & infirmæ valetudinis, cum de DEI honore agitur, habita ratione.

Hic quoque intervenit *Christiana* FORTITUDO, quæ virtute instigante multas gravesque corporis afflictationes subeunt boni ac pii, & maximè Religiosi, quas nunquam *Philosophica* suscipiendas suaderet. Dicit Christianus, virtute sibi infusâ extimulatus, *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne cum aliis predicavero, ipse reprobum efficiar.* 1. Corinth. ix. 27. Ad nihil simile impellit virtus philosophica ac naturalis. Vestiri sacco, jacere in cinere, vesci seris & aridis, omni etiam subducto condimento, sitim frigida restringere, lorica ferreisque catenis nudam carnem affligere, spinas in capite, scrupulos in calceis sponte, ad tormentum circumferre: intestinum ventri bellum indicere: peregrinationes longas & molestas pietatis causa suscipere: Crucem trabalem & nodosam decorticatis humeris imponere & portare: dorsum flagellorum aculearis stellulis incidere, uncis lacere, luridare nodis: nudis plantis calcare filices: denique amenitati omni corporis nuncium remittere, & æternum, cellæ carcerem adamare, & in illo includi. functiones sunt Christianæ Fortitudinis, ad quas *Philosophica*, licet extrema conetur, & primis pedum digitulis insistat, non assurgit unquam.

Sr-

SIMILI ratione, JUSTITIA Christiana versatur non solum circa homines. quibus jus tribuere imperat in commutationibus, distributionibus, ac similibus negotiis verumetiam circa Deum qui si fuerit offensus, si jus illius laesum, si bona externa, qui ut honor & gloria imminuta, imperat, ut satisfiat, actibus tam externis quam internis, qui ad forum Penitentiae pertinet, & à *Justitia Philosophica*, ac *Politica* actibus remotissimi sunt. Alia ergo est *Justitia*, alia *Fortitudo*, alia *Temperantia*, alia *Prudentia Christiana*, & quae his adnexae sunt virtutes, quae naturales illae quas Philosophi agnoverunt. Siquidem ut ex functionibus perspicitur, & materia distinguuntur, & objecto formali, quod est in virtutum distinctione summum. Virtus omnis Philosophica versatur circa materiam propriam, certo quodam ac determinato modo, naturae limitibus incluso: *Justitia* circa commutationes, *Fortitudo* circa pericula, *Temperantia* circa esculenta & poculenta, *Prudentia* circa ea, quae & bona & mala homini sunt, ut loquitur Aristoteles, lib. vi. *Eth. cap. 5* id est, circa agenda ab homine, quae homo est, nempe ratione ac libertate praeditus, ut dicat recta ratio naturalis: at aliud dictamen sequitur *Virtus Christiana*, & ad alia se objecta extendit. Et sane cum objectum formale Virtutum sit, finis, vel ab hoc sumatur, indeque inducenda rectitudo: ea autem diversa sit in virtutibus Philosophicis & Christianis: cum illae non intendunt aliam rectitudinem, quam rationis naturalis, haec vero superiorem secundum fidei divinae praescriptum, quis

non videt, objectis formalibus distinguere?

);(o):(

M 3

AR-

ARTICVLVS II.

VIRTUTES CHRISTIANÆ

Infunduntur divinitus dum homo iustificatur.

QUOD autem Christianas has Virtutes homo divinitus accipiat, sive dum Baptismi latice ritè perfunditur infans, aut adultus, sive dum alia ratione sanctificantis Gratiæ sit particeps, multa sunt, quæ persurgunt. PRIMO quidem, quoniam idcirco in divinis Liberis appellantur Dona DEI, videlicet, plus aliquid quam naturæ debitum postulat, liberaliter largientur Sapientiæ VIII. Ubi Salomon Increatam Sapientiæ deprædicat, docet, eius munere, virtutes principales homini immitti, & illarum eam esse matrem: *Sobrietatem, inquit, & Prudentiam docet, & Iustitiam, & Virtutem* Per Sobrietatem designatur *Temperantia*, in usu, tam tibi, quàm veneris. ceterarumque voluptatum sensu aliquo sensibilibus, est enim Græcè *σωφροσύνη* per *Virtutem* Græcè, *ἀνδρεία*, intellige *Fortitudinem*. Atque hinc hæc inconvenienter probant Theologi, cum S. Thomas 2. q. 63. art. 3. virtutes illas sub iisdem nominibus aliquando naturales esse, & per actus naturales adquisitas, sicut fuerunt in Philosophis; aliquando verò supernaturales, & à DEO in justificatione cum fide, spe, & Caritate fidelibus infusas, eo quod ad finem supernaturales dirigantur. Psalmo XCIII. de DEO dicitur: *Qui docet hominem scientiam*: nimirum, illam, quæ est virtus intellectualis Christiana: sicut Sapiëntia quam à Domino postulare monet Jacobus Apostolus in sua epistola, cap. I. Magni etiam ad hoc ipsum momenti est, quod

Cle-

Clementina unica de summa Trinitate diserte habeatur
tam parvulis in baptismo, quàm adultis in justificatione
infundi gratiam & virtutes. S. Gregorius quoque homi-
lia V. in Ezechielem, quod refertur in Jure Pontificio
de pœnit. d. 2, Ca, potest, docet, Spiritum-sanctum in San-
ctorum corporibus juxta quasdam virtutes semper ma-
nere: inter eas esse humilitatem & justitiam, similesque
quæ cum à Theologicis sint distinctæ, infundantur eti-
am oportet.

PRÆTEREA, Virtutes morales reperiuntur in bea-
tis, ut sentit S. Thomas I, 2. q. 63. At nisi infunderentur à
DEO in justificatione, iis carerent parvuli innocentes
statim à baptismo ad beatitudinem translati: non habe-
rent enim vel ad quisitas, vel infusas. Ad hæc, *DEI perfe-*
cta sunt opera, Deuteron. xxxii. quocirca quando homi-
nem justificat, id est, animæ sanctitatem tribuit, perfe-
ctè sanat, eaque omnia donat, quæ necessaria sunt ad
benè vivendum. Sunt autem per quam necessaria ad vi-
tam Christianæ, id est, morales cælitus infusæ. Deinde,
contingit non raro, ut facinorosissimi antea homines,
quàm primum acceptâ à DEO Gratia amicitiaque tesse-
râ, vitam & virtutis præscripto instituere serio propo-
nunt magnam quandam facilitatem ad omnia virtutum
officia experiantur. Quod esse non posset sine virtutum
habitibus, qui in ipsa infundantur justificatione. Deni-
que, Continentia & Patientia virtutes sunt, & præclaræ
quas tamen non nisi peculiarinuminis divini benigni-
tate haberi, ac proinde infundi satis est vulgatum: par-
autem est reliquarum ratio.

Ut scivi, inquit Salomon Sapientiæ VIII. nempe, ex
inpiratione Sapientiæ, *quoniam aliter non possem esse con-*
tinens, nisi DEUS det: & hoc ipsum erat Sapientiæ, scire, cujus es-
set hoc donum: adii Dominum & deprecatus sum illum ex totis

M 4

pra-

præcordiis meis. Profitetur se plane intellexisse divinum ac supernaturale donum esse *Continentiam*, *incontinentiam*, *Castitatem*, aut magis universè, omnium concupiscentiarum moderatricem virtutem, sed præcipuè refrenatricem libidinis. *Iubet Deus Continentiam*, inquit alicubi Augustinus, *& dat continentiam: iubet per legem, dat per gratiam: iubet per litteram, dat per spiritum.* Et alibi ad Deum conversus. *Tota spes mea non nisi in magna valdè misericordia tua. Da quod iubes, & iube quod vis. Imperas nobis continentiam.* Sed nemo potest esse continens, nisi Tu des *Continentiam iubes, da quod iubes, & iube quod vis.* Continens est, homo in potestate tenens, frenans: & coercens venereas corporis voluptates, carnique domitor, victor dominus, qui talis constituitur Virtute Christiana, si illa dicatur *Castitas*, sive *Continentia*,

S. August. lib. 7. Confes. cap. 11. Epist. 59. q. 2. Epist. 143. ad Iulianum lib. 10. Conf. cap. 29, Bellar. lib. 2. de Monach. cap. 31. lib. 5. de grat. lib. 4. arb. 3.

ARTICULUS III.

ÆDIFICIUM SPIRITUALE THEOLOGICUM

Quomodo fundetur, erigatur, perficiatur.

VIRTUTES istæ, quas Christianas vocavimus (Theologi in scholis infusæ appellant, ut ab acquisitis habent nomenclaturam distinguantur) Ædificium illud secundum constituunt, quod spirituale Theologicum, ac Divinum nuncupavimus, & ab Architecto Christiano Morali, seu Tropologico debet magna industria constructum. At, quomodo? dicis, cum superius sit demonstratum, nullo hominum labore, nullis humanis viribus, nulla creata industria, vel posse has virtutes provenire, vel

ani-

anima, tanquam in solo, cui imponendum est Ædifici-
um, aptè ad structuram collocari. Qui ergo fieri potest
ut quis mortalium hoc Divinitati Palatium in se erigat,
aut ejus sit Architectus? Si quispiam neque lapides, ne-
que ligna producere, neque è montibus aut silvis excin-
dere, neque ad destinatum Ædificio iocum aduchere,
neque tandem ad structuram posset componere, is pro-
fecto nunquam domum posset construere, & si id ten-
taret, operam omnem suam perderet.

Hæc quidem probant, hominem per se, & solâ na-
turæ facultate non posse divinam hunc fabricam erige-
re, ideoque necessitatem adjutorii à supremo Archite-
cto postulandi: non tamen evincunt, Omnipotentis ad-
jutorio, non posse per hominem quoque molem illam
Christianarum virtutum exsurgere. Quamvis enim ho-
mo divinis destitutus Gratiæ subsidiis, nequeat, ad vir-
tutes Christianas producendas quicquam conferre; &
licet etiam divino instructus auxilio, non valeat easdem
actuum frequentatione in se gignere, velut adquisitas,
seu Philosophicas: nam non ita illæ producuntur; ta-
men, si Gratiæ cooperetur, & sero mente, ac animo
ad tantorum munerum auctorem convertat, tum verò
etiam votis ac precibus suppliciter ejus opem efflagi-
tet, denique, nihil omittat eorum, quæ ad amicitiam e-
jus demerendam, & gratiam obtinendam desiderantur
Deus, tanquam Architectus, Virtutes dictas illi com-
municabit; & easdem ut Ædificii divini materiam, ad
structuræ proportionem, in animæ ad hoc præparatæ
solo accommodatæ tanquam totidem lapides colloca-
bit: deinde Gratiâ suâ veluti calce, conjunget, ac tan-
dem adamantinis Providentiæ retinaculis constringet,
ut nihil ad Ædificii perfecti consummationem amplius
requiri possit. Quod cum Deus, homine operam
quo-

quoque suam, & industriam in adificationem conferente, faciat, recte homo inter operas architectonicas numeratur, & dicitur in se Virtutum Christianarum Aedificium extruere.

DICAM hoc planius. Non est existimandum nobis, oscitantibus & planè ociosis Christianarum virtutum munera cælitus instillari. Est hoc privilegium parvulorum, qui dum ante rationis usum baptismo admoventur, simul cum divinâ, absque aliâ præparatione, virtutibus infusit dotantur. At vero, qui rationis usu est præditus, Virtutibus nondonatur, nisi diligenter ipse al-laboraverit, & operam industriamque suam adhibuerit, Quamobrem Theologi inter causas Gratix divinæ numerant etiam disponentem sive præparantem ut S. Thomas 1. 2. q. 112. art. 2. ot. 3. Constat enim ex Litteris sacris ad Gratiam, Virtutesque supernaturales obtinendas, necessariam esse mentis in DEUM conversionem. Hinc creberrimæ illæ Prophetarum adhortationes: *Convertimini ad me in toto corde vestro, Ioëlis Secundo. Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, Zachariæ I. Convertimini, sicut in profundum recesseratis, Isaïæ xxxi. Convertimini ad me & salvi eritis, Isaïæ xlv. Convertimini filii revertentes dicit Dominus Jeremiæ III. Convertere Israël ad Dominum Deum tuum, Oseæ IV. Preparare in occursum DEI tui Israël, Amos IV. Preparare corda vestra Domino, I. Regum VIII. Aperimibi, inquit Sponsus, Canticorum V. itaque cordis patentes aperiendæ sunt januæ. Apocalypsis III. Ego sto, ad ostium & pulso: si quis aperuerit mihi, intrabo ad illum. Quocirca docent consensu Ecclesiæ Doctores, debere hominem inanimò patefacere aditum divinis muneribus, ut illorum sit particeps. Non dat DEUS sancta canibus, inquit Cyrillus Jerosolymitanus Catechesi I. Sed ubi bonum videt propositum, (quod ipsum est divinæ gratiæ præ-*

veni-

venientis & excitantis) illic salutare sigillum & admirandum imprimit. Et S. Cyprianus epistolâ ad Donatum, *Profuens largiter spiritus nullis finibus premitur, nec coercentibus claustris intra certa murorum spacia frenatur: manat jugiter, exuberat affluenter: nostrum tantum sitiât pectus & pateat. Quantum illuc fidei capâcis adferimus, tantum gratiæ inundantis haurimus.*

PORRO, absque operâ humanâ non extrui in homine Ædificium Gratiæ ac virtutum Christianarum adfirmat diserte S. Augustinus. lib. de Spiritu & littera cap. V. *Humana, inquit, iustitia operationi Dei tribuenda est (id est, Deus est princeps Architectus) quamvis non fiat sine hominis voluntate (hoc est, homo quoq; est inter secundarios operarios. Et c. ix. Iustificati gratis per gratiam ipsius: non quod sine voluntate nostra fiat? sed voluntas nostra ostenditur infirma per legem, ut sanet gratia voluntatem. Eundem sensum habent illa ejusdem Doctoris, in sermone xv. de verbis Apostoli Esse potest Iustitia DEI sine voluntate tua, sed in te esse non potest, nisi per voluntatem tuam. Ac mox si hominem te fecit DEUS & iustum tu te facis, melius aliquid facis, quàm fecit Deus. Sed sine te fecit te Deus: non enim adhibuisti aliquem consensum, ut te faceret Deus, quomodo consentiebas, qui non eras. Qui ergo fecit te sine te, non te iustificat sine te. Ergo fecit nescientem, iustificat volentem. Idem confirmat S. Thomas I. 2. quæst. II 2. art. 2. hoc argumento. Nulla forma recipi solet in subiecto, nisi sufficienter aptato ac disposito. Sic domus non inædificatur aræ, nisi prius ad structuram suscipiendam idoneis modis præparatæ. At per mentis ad DEUM conversionem, & variis recipienciæ, pænitudinis, amorisq; actibus, mens apta efficitur ad suscipienda Gratiæ, & virtutum charismata. Itaque non extruitur virtutû Christianarum Fabrica, nisi homo ad ædificationem operam suam contulerit. Quamvis autem tota hæc præparatio,*

una

Conversionis in DEUM formulâ exprimat, multa tamen continet, ad quæ perficienda hominis debet desudare industria, ut muneri suo satisfaciatur. Nam præter functionem fidei, qua firmiter credere oportet omnia à DEO revelata, & ab Ecclesiâ proposita, requiruntur ad obtinendam Gratiâ, operationes timoris, spei, pœnitentiæ & tandem Caritatis, quas homo divino adjutus præsidio exerceat.

JAM verò Virtutibus illis in anima ritè dispositis, divinaque Gratiâ junctis, ac belle exornatis, exurgit in illa, præter Ædificium Morale, seu Philosophicum, alterum virtutum Christianarum divinitus infusarum Theologicum, seu Divinum, in cujus cacumine legi potest inscriptio:

DOMUS SAPIENTIÆ ÆTERNA.

Quæ, ut in vobis erigatur, & in æternum maneat præter ædificationem vestram, quæ consistit in piâ cooperatione, requiritur maximè auxilium Patris æterni benedictio Filii increati, & afflatus Spiritus-sancti, qui vos Sapientiæ candidatos, quod enixè precor, ament, foveant, & iterum iterumque benedicant in secula seculorum. AMEN.

S E R M O III.

ÆDIFICIUM OPERUM MERITORIORUM

ARTICVLVS I.

A quo, & Quomodo extruatur

ERRIUM Ædificium, circa quod versari debet Architectus Christianus Tropologus, nuncupamus Operum Meritoriorum. Postquam enim in homine constituta est

Do.